

8 Osvrtnik

1. III.
2026.

INFORMATIVNO GLASILO HRVATSKOG ZAGONETAČKOG SAVEZA

IZVRŠNI ODBOR HZS

Pregled svih natjecanja u 2026.

Izvršni odbor Hrvatskog zagonetačkog saveza je na posljednjoj sjednici donio veći broj odluka. U ovom broju reći ćemo malo više o svakoj od njih.

Donesen je **Pravilnik o pojedinačnim natjecanjima Hrvatskog zagonetačkog saveza** kojim se reguliraju sva zajednička pravila pojedinačnih natjecanja HZS-a sa statusom prvenstva Hrvatske iz područja enigmatskih, logičkih i sudoku zagonetki i to kako u odgo-
tanju tako i u sastavljanju zagonetaka. Definirane su kategorije pojedinaca – jedinstvena kategorija, veteranska kategorija (60 i više godina), kategorija mlađih uzrasta (do 27 godina), junior-ska i kadetska kategorija (srednjoškolci i osnovnoškolci). Pravilnik regulira pitanja i način organizacije svih „uživo“ natjecanja, a u izradi su pravilnici za dopisna natjecanja i ekipna natjecanja. Uvodi se *Registar zagonetača HZS-a*, koji će biti javan i dostupan svim čla-

nicama HZS-a. Također su definirana pitanja organizacije, suorganizacije kao i djelokrug ovlasti povjerenika natjecanja.

Pero Galogaža
sveukupni pobjednik
SOZAH-a 2025.

Natjecanje ZeKa '26 u Dugoj Resi

Osamnaesti po redu susret logičara **ZeKa '26** održat će se u hotelu *Frankopan* u Dugoj Resi od 27. veljače do 1. ožujka 2026. Natjecateljski dio obuhvaća dva odvojena prvenstva – rješavanje logičkih zadataka i rješavanje sudokua.

- Petak, 27. II.** – dolazak sudionika, navečer rasprava o zadacima i kviz općeg znanja u troje.
- Subota, 28. II.** – **prijepodne ZeKa Logika '26** – Prvenstvo Hrvatske u rješavanju logičkih zadataka
– **poslijepodne ZeKa Sudoku '26** – Prvenstvo Hrvatske u rješavanju sudoku zadataka
– **navečer** proglašenje pobjednika, a potom natjecanje u društvenim igrama
- Nedjelja, 1. III.** – **ujutro** timska natjecanja u rješavanju logičkih i sudoku zadataka

U oba natjecanja pored jedinstvene kategorije, proglasit će se najbolji veterani (rođeni 1966. i stariji). Nadalje u *ZeKa Logika '26* bit će proglašeni najbolji u kategoriji U-27 (rođeni 1999. i mlađi), a u *ZeKa Sudoku '26* najbolji u kategoriji juniori (srednjoškolci) i kadeti (V.-VIII. razred osnovne škole).

Organizator Boživran

Određeni su i svi organizatori nacionalnih natjecanja u 2026. godini:

– Prvenstvo odgonetača Hrvatske (**POH**) i Prvenstvo autora zagonetki Hrvatske (**PAZAH**) – organizator ZU Vazak, povjerenik **Ivan Čotić**. Po prvi put će se u terminu **SOZAH-a** održati službeno Prvenstvo Hrvatske u odgo-
netanju i zagonetanju za mlađe uzra-
ste.

– Prvenstvo Hrvatske u rješavanju logičkih zagonetki (**ZeKa logika**) i Prvenstvo Hrvatske u rješavanju sudoku zagonetki (**ZeKa sudoku**) – organizator EK Boživran, povjerenice natjecanja **Zorica Radunić** i **Tina Bratim**. Po prvi put organizirat će se i službeno ekipno prvenstvo u obje discipline.

– Prvenstvo Hrvatske u enigmat-sko-logičkom višeboju (**ELQ završnica**) – organizator EK Boživran, povjerenik **Luka Pavičić**. Ove godine se uvodi i ekipno prvenstvo.

– Prvenstvo osnovnih i srednjih škola u rješavanju sudoku zagonetki (**Sudo-ku '26**) – suorganizatori HZS, Hrvatska Mensa (Sekcija *Enigma*) i EK Boživran, povjerenik **Siniša Hrga**.

Na istom sastanku donesen je i **Pravilnik o nastupu juniora i kadeta na European Sudoku Championship – Slo-vačka '26**. Određena su pravila katego-
rizacije juniorskih i kadetskih natjeca-
nja te način formiranja njihovih rang-
lista. Osigurana su sredstva za odlazak
četvoro najboljih natjecatelja (dvoje ju-
niora i dvoje kadeta) na Europsko su-
doku prvenstvo u Bratislavi. Također,
pobliže se uređuje i način priprema po-
jedinaca za natjecanje, u suradnji sa **Si-
nišom Hrgom**, izbornikom sudoku re-
prezentacije HZS-a.

Donesene su i **tablice kategorizaci-
je enigmatskih, logičkih i sudoku na-
tjecanja** te način izrade rang-lista. Kod
svih natjecanja gleda se učinak u po-
jedinačnim natjecanjima uživo u po-
sljednje četiri godine, a bodovi se po
godinama ponderiraju – posljednja go-
dina 100% iznosa osvojenih bodova,
pretp

Svake godine, stariji rezultati (stariji od 4 godine) se brišu i ne utječu na aktualni renking. Kod zagonetača boduju se svi otvoreni turniri – Prvenstvo Hrvatske – POH i PAZAH (dio koji se odvija uživo), ČVOR Open, FEFeron, Noviteti, kao i međunarodna natjecanja Svjetske zagonetačke federacije (WPF), te nacionalna prvenstva drugih država. Međutim, međunarodna natjecanja i nacionalna prvenstva drugih država imaju posebna ograničenja koja ćemo pobježe objasniti drugom prigodom.

Kod domaćih natjecanja, bodove ostvaruju svi sudionici koji su ostvarili plasman na natjecanju do 50%-nog plasmana, a natjecanja nose maksimalno 540 bodova (POH), 450 bodova (PAZAH) i po 120 bodova ostala natjecanja (FEFeron, ČVOR Open...). Kod logičara i sudoku rješavača sustav bodovanja je sličan – najviše bodova nosi Prvenstvo Hrvatske.

Napravljene su i aktualne rang-liste natjecatelja – zagonetača sa završnim stanje na 31. prosinca aktualne godine, a ostale liste imaju završno stanje tijekom ožujka nakon održavanja ZeKa natjecanja.

Na rang-listi zagonetača na dan 31. prosinca 2025. nalazi se dvadeset četvero hrvatskih zagonetača.

Petar Štambuk

TOP 15 Rang-lista zagonetača

1. Pero Galogaža	1.370,00
2. Željko Jandragić	1.262,50
3. Boris Nazansky	1.158,75
4. Luka Pavičić	947,28
5. Marko Mihaljević	877,50
6. Petar Štambuk	766,48
7. Miroslav Sabolčec	711,25
8. Darko Galić	682,50
9. Boris Babić	571,25
10. Valter Kvalić	557,50
11. Ilija Ozdanovac	452,50
12. Sanda Reić Tomaš	370,00
13. Tunjo Džijan	295,00
14. Stjepan Varaždinac	252,50
15. Stipan Medo	245,00.

IZVRŠNI ODBOR HZS

Kako sudjelovati na European Sudoku Championshipu?

Na temelju čl.8.st.1.t.1,2,4,5 i 7 i čl. 22.st. 1. t. 12. Statuta Hrvatskog zagonetačkog saveza, a s ciljem uređivanja nastupa mladih uzrasta na međunarodnim natjecanjima Svjetske zagonetačke federacije (WPF), Izvršni odbor HZS dana 29. studenoga 2025. godine donosi

PRAVILNIK O NASTUPU JUNIORA I KADETA NA EUROPEAN SUDOKU CHAMPIONSHIP – SLOVAKIA '26

1. Svrha

Pravilnik uređuje kategorizaciju juniora i kadeta – rješavača sudoku zagonetki, određivanje uvjeta za nastup i sudionika za nastup na *European sudoku championship* '26. (dalje: ESC'26) te ostala pitanja koja se tiču nastupa juniora i kadeta na ESC '26.

2. Kategorije

Kategoriju juniora čine učenici koji su u školskoj godini 2025/2026. redovni učenici srednjih škola.

Kategoriju kadeta čine učenici koji su u školskoj godini 2025/2026. redovni učenici osnovnih škola.

3. Nacionalna natjecanja

Za određivanje službene rang-liste (redosljednice) juniora i kadeta Hrvatski zagonetački savez donio je kategorizaciju turnira (tablica u prilogu).

Kategorije juniora i kadeta imaju zasebne rang-liste.

Juniori i kadeti imaju tri nacionalna natjecanja na kojima ostvaruju bodove za rang-listu:

– Regionalno školsko natjecanje – Sudoku '25 (20% bodova);

– Državno školsko natjecanje – Sudoku '25 (40% bodova);

– Prvenstvo Hrvatske u sudoku zadacima – ZeKa Sudoku '26 (40% bodova).

4. Konačna rang-lista (redosljednica)

Za konačni plasman određuje se rang-lista nakon održanog Prvenstva Hrvatske u rješavanju sudoku zagonetki – ZeKa sudoku 2026. godine.

U slučaju jednakog broja bodova jednog ili više natjecatelja u konačnoj rang-listi, redom se primjenjuju sljedeća pravila:

1. Bolji plasman na Prvenstvu Hrvatske u rješavanju sudoku zagonetki – ZeKa sudoku

PAZAH i EPAZAH 2026. (2)

XLII. PAZAH - Dopisni natječaj sastavljača

Zagonetačka udruga *Vazak* iz Varaždina, organizator ovogodišnje najveće enigmatske manifestacije u Hrvatskoj, 42. *Susreta odgonetača i zagonetača Hrvatske* (SOZAH), raspisala je natječaj za dio natjecanja koji se održava dopisno. Svakog mjeseca, od siječnja do travnja, enigmati mogu slati zadatke koji će se ocjenjivati za sastavljački dio natjecanja.

Tijekom siječnja natjecatelji su trebali sastaviti dva zadatka:

Premetaljka na temu: VAZAKOVIH PEDESET I PET GODINA

Potiraljka s odgonetkom: BAROK.

Pristiglo je 59 ispravnih premetaljki i 55 potiraljki, a u ocjenjivanju sudjeluju i sastavljači zagonetki i stručni žiri organizatora.

Tijekom veljače, natjecatelji trebaju također sastaviti dva zadatka:

Magični štit (6x8) s uvrštenim pojmom IVO REŽEK ili MIHOVLJAN.

Magični zupčanik s uvrštenim pojmom STARI GRAD ili SERMAGE.

Pristigle radove će ocjenjivati samo stručni žiri organizatora.

U ožujku će se sastavljati **križaljka**, a u travnju **rebus**.

Rezultati će biti objavljeni tek na SOZAH-u, kada će natjecatelji uživo sastavljati posljednji od predviđenih zadataka (skandinavku).

Zanimljiv je podatak da osim brojnih renomiranih hrvatskih enigmata i enigmata iz susjednih država, po prvi put nakon puno vremena u sastavljačkom natjecanju sudjeluju i natjecatelji juniorskog uzrasta (mlađi od 18 godina) iz Sekcije Zagonetka.

Više informacija o zadacima PAZAH-a možete pronaći na službenim mrežnim stranicama *Vazaka* – www.vazak.net.

Ivan Čotić

Priprema se Prvo Europsko sudoku prvenstvo

Svjetska zagonetačka federacija (WPF) najavila je **1. Europsko sudoku prvenstvo (ESC)** koje će se održati od 7. do 9. svibnja 2026. u Bratislavi u Slovačkoj. Organizator je iznio prijedlog koji bi trebala usvojiti Skupština WPF na sjednici u ožujku ove godine.

Od zanimljivosti izdvajamo sljedeće:

Natjecanje i smještaj bi bio u hotelu *Sorea Regia***** u Bratislavi. Dvorana za natjecanje ograničena je na 170 mjesta, pa je tako i broj natjecatelja maksimalno 170.

Prijedlog je da ekipe (reprezentacije) broje tri člana, a ne četiri, kao što je slučaj na svjetskim smotrama.

Određene su i cijene smještaja i kotizacije (240-340 €) ovisno o smještaju u sobama.

Domaćin je odredio i prijedlog broja sudionika po državama članicama WPF-a, a zanimljivo Hrvatska je svrstana u prvu skupinu prioriteta i može u startu prijaviti čak 9 službenih natjecatelja (tri ekipe), uz mogućnost i povećanja tog broja nakon što prođu preliminarne prijave. Broj sudionika u startu je određen prema nastupima naših natjecatelja na zadnjem svjetskom prvenstvu u Mađarskoj, gdje smo uz Češku, Njemačku, Francusku i Tursku imali ponajviše natjecatelja od europskih članica.

Kompletan natjecateljski program je predviđen za petak 8. svibnja, a timski zadaci su predviđeni za subotu 9. svibnja kada natjecanje službeno i završava.

Hrvatski zagonetački savez potvrdio je nastup na ovoj europskoj smotri i u startu odmah zatražio i veći broj od predviđenih 9 mjesta, a za nastup A i juniorske sudoku reprezentacije Hrvatskog zagonetačkog saveza već su osigurani i kvalitetni pokrovitelji.

Izbornik sudoku reprezentacije, **Siniša Hrga**, najavio je formiranje timova odmah po završetku ovogodišnjeg *ZeKa sudoku pr*

Skupština Svjetske zagonetačke federacije u ožujku 2026.

Svjetska zagonetačka federacija redovito tijekom godine održava po dvije sjednice Skupštine, jednu *online* u prvom tromjesečju te drugu u živo na Svjetskom prvenstvu. Dnevni red prve ovogodišnje sjednice, zakazane 8. ožujka, donosi nekoliko zanimljivih točaka.

Na samom početku sjednice predviđena je rasprava o strategiji i viziji WPF-a. Temeljem ciljeva Federacije, istaknutih u Statutu, predlažu se tri ključne smjernice djelovanja. Prva se odnosi na jačanje temelja natjecanja i to razvojem standarda i pravila, osiguravanjem kvalitete natjecanja, te definiranjem različitih razina natjecanja. Drugi smjer djelovanja odnosi se na veću vidljivost kroz brendiranje zagonetki te zanimljivije informiranje o novim i starim događajima i ljudima značajnima za zagonetačku zajednicu. Bolja vidljivost osigurala bi prepoznatljivost i olakšala nalaženje potencijalnih sponzora. I konačno, potrebno je popuniti prazninu između natjecanja svjetskog nivoa i široko dostupnih zagonetki u tiskanom i elektronskim medijima. U tu svrhu predlaže se suradnja s drugim zajednicama i platformama u svrhu stvaranja edukativnih i zabavnih zagonetačkih sadržaja, kao i razvijanje natjecanja srednje razine na kojima bi se mogao okušati širi krug natjecatelja. Na tom tragu WPF već djeluje postepenim uspostavljanjem kontinentalnih prvenstva. Već niz godina održava se Azijsko sudoku prvenstvo, a prvo Europsko sudoku prvenstvo organiziraju Slovaci od 7. do 9. svibnja u Bratislavi.

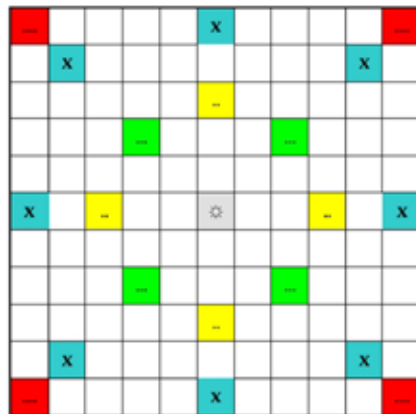
Ovogodišnje Svjetsko prvenstvo u sudoku i logičkim zagonetkama održat će se od 11. do 18. listopada u dalekoj Indiji, a na sjednici Skupštine delegatima će biti detaljno predstavljena i stavljena na glasanje već prije istaknuta francuska kandidatura za Svjetsko prvenstvo 2027. Prvo prvenstvo u organizaciji Francuza planira se održati od 24. do 31. listopada 2027. u Nantesu u hotelu *Westotel*. Vjerujemo da će imena poput **Bastiena Vial-Jaimea** i **Denisa Aurouxa** među direktorima natjecanja jamčiti kvalitetu prvenstva.

Među ostalim točkama dnevnog reda spomenimo i glasanje o novom pravednijem sustavu članarina po kojem bi one ovisile o stupanju bogatstva države članice i o broju sudionika na natjecanjima svjetske razine, te predstavljanje detaljnijih pravila o dijeljenju i objavljivanju zagonetki sa natjecanja.

Sanda Reić Tomaš

MINI KVIZOVKA – Izvadak iz pravila

Kvizovka je zagonetačka društvena igra, hrvatska inačica *scrabblea*, koja je bila osobito popularna osamdesetih godina prošlog stoljeća. Igrali su se brojni turniri pa, čak državna prvenstva, a na rejting-listi bilo je više od 100 igrača, mahom iz redova zagonetača. Stjecajem raznih okolnosti, zanimanje za nju je prilično oslabjelo. Zadnjih godina kvizovka se ponovno igra u Splitu, a turniri se još organiziraju u Čakovcu i nekoliko ih je održano u Bihaću, u sklopu zagonetačkih druženja na Uni.

Kako bi obnovili zanimanje za ovu igru i privukli nove igrače, od srpskih kvizovkaša smo preuzeli manji oblik table (11x11), uz djelomičnu doradu pravila. Krenulo se s organiziranjem turnira, pa čak i Prvenstva Hrvatske. Zahvaljujući **Petru Štambuku** mini kvizovka postala prilično popularna u sekciji *Zagonetke* u OŠ *Dinko Šimunović* iz Hrvaca. Nadamo se da će mini kvizovka zaživjeti i u drugim našim enigmatsko-logičarskim središtima.

Mini kvizovka se igra na ploči veličine 11x11 polja, na kojoj postoje premirana polja, koja multipliciraju slovo i(li) cijelu riječ. U partiji sudjeluju dva igrača, svaki od njih ima na raspolaganju po 8 slova, te pravo na 5 poteza i vrijeme od 10 minuta za razmišljanje. Također, svaki igrač ima pravo na jednog kvizovca, koji mijenja bilo koje slovo u riječi.

Nominalna vrijednost slova:

A, E, I, O, U, K, L, N, R, S, T – 1 bod; B, C, D, G, H, J, M, P, V, Z – 2 boda;

Č, Ć, F, LJ, NJ, Š, Ž – 3 boda; DŽ, Đ – 4 boda.

Prva riječ se mora postaviti kroz središnje polje na ploči, a svaka sljedeća riječ se mora križati s bar jednim slovom na ploči. Postavljene riječi moraju biti u duhu jezika, što je definirano u Pravilniku za mini kvizovku. O tijeku igara na turniru i ispravnosti uvrštenih riječi br

Usvojena pravila za sva natjecanja HZS

Temeljem članka 22. stavka 1. točke 12. Statuta HZS, Izvršni odbor Hrvatskog zagonetačkog saveza na zasjedanju u Dugoj Resi, 29. studenoga 2025. donosi

PRAVILNIK O POJEDINAČNIM NATJECANJIMA HRVATSKOG ZAGONETAČKOG SAVEZA

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom definiraju se zajednička pravila svih pojedinačnih natjecanja Hrvatskog zagonetačkog saveza (dalje HZS) sa statusom nacionalne razine (dalje: prvenstva Hrvatske) iz područja enigmatskih, logičkih i sudoku zagonetki.

II. NATJECANJA I SUDIONICI

Članak 2.

U odnosu prema zagonetkama, vrste prvenstva Hrvatske su:

- Prvenstvo Hrvatske u odgonetanju / rješavanju zagonetki
- Prvenstvo Hrvatske u sastavljanju zagonetki.

Članak 3.

Kategorije natjecatelja, pojedinaca, na prvenstvu Hrvatske su:

- **Jedinstvena kategorija** – kategorija koja obuhvaća sve natjecatelje, sudionike prvenstva Hrvatske, koji su članovi Registra zagonetača HZS-a.
- **Mlađi uzrasti** – kategorija koja obuhvaća sve natjecatelje jedinstvene kategorije, koji tijekom te godine imaju navršених 27 godina ili manje.
- **Veterani** – kategorija koja obuhvaća sve natjecatelje jedinstvene kategorije, koji tijekom te godine imaju navršених 60 godina ili više.
- **Juniori** – kategorija koja obuhvaća sve natjecatelje jedinstvene kategorije, koji u trenutku natjecanja još pohađaju srednju školu.
- **Kadeti** – kategorija koja obuhvaća sve natjecatelje jedinstvene kategorije, koji u trenutku natjecanja još pohađaju osnovnu školu.

Članak 4

Svi sudionici natjecanja mlađi od 18 godina u trenutku natjecanja, moraju priložiti privolu organizatoru.

Članak 5.

Na svakom prvenstvu Hrvatske, kao i u svim kategorijama, u natjecanju ravnopravno sudjeluju i žene i muškarci.

3. Petra Pletikosić	4 (6)	3. Mihael Doljanin	2 (3)
4. Ante Šarić	4 (6)	4. Hana Vukman	0 (3)
5. Petar Renić	2 (4)	<u>Skupina B</u>	
		1. Karlo Šarić	4 (2)
6. a razred		2. Petar Alebić	2 (2)
<u>Skupina A</u>	<u>bod ut.</u>	3. Matej Jukić	2 (3)
1. Natali Armanda	7 (4)	4. Lea Pletikosić	2 (3)
2. Toni Buljac	6 (6)		
3. Jana Marasović	5 (4)	5. b razred	
4. Luka Jerkan	4 (4)	<u>Skupina A</u>	<u>bod ut.</u>
5. Zlatko Banović	2 (6)	1. Vita Stipanović	6 (3)
<u>Skupina B</u>		2. Lana Đapić	4 (3)
1. Antonija Bošnjak	10 (6)	3. Stipe Jerkan	2 (3)
2. Leo Gruban	4 (4)	4. Željana Mađor	0 (3)
3. Sara Pletikosić	4 (4)	<u>Skupina B</u>	
4. Ema Kelava	3 (4)	1. Martina Pletikosić	6 (3)
5. Antea Bošnjak	3 (6)	2. Gabriela Labrović	2 (3)
5. a razred		3. Jerko Lovrić	2 (3)
<u>Skupina A</u>	<u>bod ut.</u>	4. Luka Ćurković	2 (3)
1. Nora Perković	6 (3)		
2. Lovre Mađor		Nakon završetka	
Božinović	4 (3)	ovog dijela natjeca-	
		nja osam najboljih	

učenika 7. razreda, četiri najbolja učenika 6. razreda i po dva najbolja učenika iz svakog od petih razreda, dakle njih ukupno 16, odigrat će završno školsko natjecanje – trofej **Lipa**. Učenici koji ostvare najbolje rezultate će ići i na prvenstvo Hrvatske za mlađe uzraste u lipnju. Turnir vode i sude učitelji **Jelena Rađa** i **Petar Štambuk**, a pod supervizijom iskuskog **Mira Šarića**. **Antonija Vujević**

III. REALIZACIJA NATJECANJA

Članak 6.

6.1 Prvenstvo Hrvatske se realizira na natjecanju uživo.

RAZMIŠLJANJE

Susreti zagonetača nisu Olimpijske igre

O susretima zagonetača i odgonetača pisao sam u *Zagonetaču* broj 316 (25) od 1. rujna 1987. u kojemu sam se osvrnuo na dotadašnja okupljanja. U analizi sam usporedio tadašnja okupljanja s početnim, onima u Vinkovcima. Dobio sam nekoliko usmenih mišljenja o članku tipa *Dobro si to napisao kao i U momentima si bio malo oštar, ali tako je kako si napisao*.

Nakon gotovo trideset godina postavlja se pitanje je li se što promijenilo na bolje? Rekao bih – Nije!

Čitajući izvješća sa skupova od tada do danas i nazočnošću na malobrojnim druženjima u ovom stoljeću – nije. Uglavnom, sve se svodi na jurnjavu od jednog do drugog, pa trećeg natjecanja i tako ci-

jeli dan. Jedva se nađe malo vremena za ručak. Dođemo u grad (veći ili manji) u kojem nismo nikada bili i tko zna hoćemo li ikada ponovno doći, a za razgledanje niti minute! Osobito ako si planirao natjecati se u više disciplina.

Natjecanja su brojna. Treba ih smanjiti. Sve se svodi na dva ili tri čovjeka koji su priređivači, provoditelji natjecanja i ocjenjivači (suci) i normalno da ne stignu biti domaćini.

Sjećam se kako je u ranijim godinama *jednim udarcem ubijano dvije muhe* – npr. odgonetačko natjecanje se bodovalo i radio redoslijed, za pojedinačno, ali i za ekipno prvenstvo. Nema razloga da se to ponovno uvede.

Sastavljачka natjecanja isto tako postaviti s manje zadataka, jednu ili dvije zagonetke. Evo prijedloga: Obvezno uvrstiti križaljku (svake godine jer ipak je ona kraljica) i, recimo, rebus da bi iduće godine umjesto rebusa bila potiraljka, itd. Sadašnjim sustavom se pitam hoće li se dogoditi da budu zadane sve vrste zagonetki koje poznajemo!? U zadatke zadati zadane/obvezne riječi (iz lokalne znamenitosti) kako nitko ne bi mogao donijeti od kuće sastavljenu npr. križaljku. Podrazumijeva se da za zadatke može znati samo jedna osoba.

Jednom je netko od kolega rekao/ napisao kako u radovima s natjecanja u živo ne može se očekivati visoka kvaliteta radova jer je sigurno da nitko nije takav erudita da ima u glavi sva područja znanja.

Ocjenjivači (suci) su, čini se, najveći problem. Nitko se ne želi laćati tog posla, jer, eto, mogao bi se zamjerati kolegi, prijatelju, jer kolega nije plasiran kako si je zamislio. Tu bi se moglo donijeti u pravilima natjecanja slijedeće: Svaki klub/društvo, koje je sudionik skupa, mora delegirati jednog svog člana za suca. Njegova je dužnost pregledavati rezultate i po određenim pravilima bodovati. Kao takav se ne natječe niti u jednoj kategoriji.

Već podosta godina nije bilo stručnih izlaganja kao npr. o novoj vrsti zagonetke kojih je ovih godina bilo i koja su prihvaćena od malobrojnih autora. Postavlja se pitanje što je sa iznošenjem iskustva? Mislim prvenstveno na starije zagonetače. Zar oni nemaju što reći? I ne samo mlađim kolegama. Ili se boje da će ih nakon udijeljenih savjeta iz osobne prakse i dugogodišnjeg iskustva, nadmašiti, biti bolji od njih po onoj mudrosti da učenik nadmaši učitelja!? Razmjena iskustva baš i nema!

Svake godine objavi se pokoja knjiga. Istina, u programu se planira predstavljanje, ali termini predstavljanja nisu baš povoljni, a i kolege nisu voljni poslušati recenzenta (jer tko je bolji od mene da mi *solli pamet?*) pa možda se baciti u trošak i kupiti koju!? Razgovori o knjizi svode se na kuloarske. Sve u svemu susreti su poprilično ukalupljeni, šablonizirani i predvidljivi. Dakle, u godinama pred nama sve bi se trebalo događati opuštenije, ležernije s mnogo više druženja, jer naši susreti nisu Olimpijske igre!

Valpovački kvizaši prvi u Vukovaru

Kongresna dvorana Veleučilišta *Lavoslav Ružička* u Vukovaru 18. siječnja 2026. bila je domaćin natjecateljima završnice kviza općeg znanja pod nazivom *Urbana kviz priča* (UKP).

Kviz se odvijao u tri kola u kojemu je pobijedila ekipa *Dalje* iz Valpova za koju su nastupili **Tihomir Markota, Srđan Salajić, Dinko Župan, Ivan Uranjek**

Hoće li od križaljke ostati samo križ?

Križaljka je zagonetka s riječima koje su obično raspoređene u mrežu crno-bijelih okvira. Riječi bi trebale biti postavljene na bijela polja tako da se slova vodoravnih i okomitih riječi podudaraju. Riječi koje se upisuju u mrežu daju se s opisom ili nagovještajem. Postoje različite vrste križaljki, razlikuju se po obliku i načinu na koji se riječi unose u lik. Križaljka zauzima središnje mjesto u gotovo svim novinama, jer je najpopularniji žanr zagonetki.

Prije mnogo godina pojavili su se časopisi sa zagonetkama, antologije (knjige odabranih zagonetaka, kao *Zagonetke anagram i palindrom* (1975), *Uzorne potiraljke* (2024), *Zbirka kvadrata 7x7* (2019) i dr.) i posebni enigmatski rječnici, koji su u prvim izdanjima sadržavali mnoge riječi koje se ne koriste u zagonetkama, te netočne podatke o rođenju poznatih osoba, o kojima sam već dao kritičku ocjenu u novinama *Večer* i *Delo*. No pogreške se pojavljuju i u internet-skom časopisu *Problem*, koji je od velike pomoći odgonetačima zagonetaka. Zagonetke su postale prava »industrija«, što dokazuje činjenica da su police pune ovakve literature. Čak ni dnevne novine više ne mogu bez svježih, nove križaljke, o kojoj često ovisi broj čitatelja ili pretplatnika.

Broj odgonetača raste s sve većim brojem osobnih računala, što dovodi do toga da barem neki pojedinci žele okušati se u ulozi autora, ali postoje određena pravila za sastavljanje križaljki koja zahtijevaju da prosječna duljina riječi za slikovne križaljke bude od 4,7 naviše, a za asimetrične od 5,0 naviše. Kako to izračunati? Duplicirajte sva slova u križaljci i podijelite rezultat s brojem riječi (vodoravno i okomito). Također je potrebno obratiti pažnju na oblik, jer su pojedinačna zatvorena slova zabranjena, a ako ih ima više, znatno smanjuju prosječnu duljinu riječi u križaljci. Izuzetak je talijanska križaljka, koja ima dugu riječ na početku cijele križaljke. Ali tako je bilo do nedavno.

Izdavači *Media24*, *Dnevnik* i *Večer* ne objavljuju zagonetke pune anomalija koje smanjuju kvalitetu križaljki. Već više od pedeset godina objavljujem svoje priloge u *Večeri* kao vanjski suradnik i pratim razvoj zagonetki, posebno križaljki, kojih ima više od 50 vrsta. Novi oblici i dalje

nastaju, uzimajući u obzir postojeća pravila, koja se mogu pronaći u knjizi *Od uganke do uganke* (1978) **Pavla Gregorca**, u *Priručniku za ugankanje – Kako rešujemo in sestavljamo križanke* (1998) **Jože Berdona** te u djelima drugih sastavljača poput **Edija Klasinca** i drugih, koji još uvijek objavljuju u zagonetačkim časopisima, biltenima ili na internetu.

Današnjim načinom objavljivanja starih križaljki, ukidaju se žive i aktualne autorske zagonetke, što je suprotno očekivanjima spasitelja, jer samo oni koji nisu zadovoljni novim riječima, frazama i opisima, budući da je jezik živ, svakodnevno se stvaraju novi koncepti, imena i prezimena. To je ono čemu sastavljači teže u svakoj novoj križaljci ili zagonetki. Ako novinska kuća to ne podržava i odluči objavljivati samo zagonetke iz povijesnog arhiva, taj je čin kratkovidan i potpuno neprofesionalan, jer odražava predanost rigoroznom profitnom razmišljanju, a istovremeno predstavlja važan doprinos zakopavanju slovenskih autorskih zagonetki. To je potpuno neznanje i omalovažavanje zagonetki.

Između ostalog, potaknula me na pisanje činjenica da smo mi vanjski suradnici izgubili priliku stvarati aktualne križaljke i druge zagonetke, što svjedoči o stavu vlasnika medija prema zagonetkama. Nakon nekoliko godina suradnje s listom *Večer*, jednostavno smo otpušteni bez isprike ili zahvale na suradnji. Zašto? Vjerojatno odgovorni nisu odlučili poduzeti ovaj korak radi kvalitete, jer objavljuju križaljke koje su već objavljene – uključujući i one preminulih autora, što im omogućuje opsežan ar-

hiv, koji su nakon prve objave postali trajno vlasništvo tvrtke i plaćali naknadu. Ponovno tiskanje ili ponovno objavljivanje križaljke kojoj se dodaje novi serijski broj ne košta vlasnika ništa, ali rješavanje više je gubljenje vremena nego zadovoljstvo otkrivanja i rješavanja novog *oraha*. Izbor zagonetaka u subotnjem dodatku i nedjeljnom izdanju *Večeri* sada je namijenjen samo popunjavanju stranica bez nove zagonetke, što je suprotno dugogodišnjoj tradiciji i objavljivanju križaljke na cijeloj stranici. To postavlja pitanje koliko dugo će spasitelji biti zadovoljni time.

O mladima i nama manje mladima

Govoreći o ozbiljnim i ambicioznim enigmatiskim poslenicima jasno je da danas imamo mlade zagonetače koji su u zagonetaštvo uložili izuzetno mnogo (talent, rad, vrijeme, fokus...), kreativno i produktivno dosegli sam vrh, ali su u nekim aspektima od enigmatike dobili nazad mnogo manje nego slično ozbiljni i ambiciozni iz moje generacije pedeset i neke. Najviše se to odnosi na financijski i statusni dio priče, honorari su u naše vrijeme bili bitno veći, mnogi od nas su imali urednički radni odnos, druge značajne beneficije. Koliko je kome sve to važno svaki autor zna za sebe, možda ima i suprotnih procjena, da je danas bolje.

Koji su glavni faktori koji su doveli do ovih značajnih promjena znamo ili ne znamo, no jedno je sigurno – generalno nema krivice na strani nas starijih, uzroci su "globalni" (naš se svijet promijenio), mi smo tu nevažni. Nama su neki pomogli, mi smo nekima pomogli, sve normalno i lako dokazivo.

Ne treba zaboraviti i da su i mnogi od nas starijih "globalni" gubitnici. Valja nam svima živjeti sa svojim frustracijama, nepravdama, godinama.

Kažu da je starijima sve bolje iz vremena njihove mladosti. Honorare i slične stvari je lako usporediti, složenije je u priči o kreativnom radu. Predložio sam usporedbe sadržaja solidno bijelih bušmana dr. **Kurpesa** i današnjih bjelinaških dostignuća. Još bolji način bi bio ponuditi ih odgonetačima. Nadam se da nije pregrubo pitanje otkud **mom dragom Marku**, koji napisao „... na kraju većini sastavljača i rješavača pažnju privuče bjelina, tako je barem bilo kod mene u počecima...“, ideja da odgonetači vole bjeline. Lako mi je prihvatiti da je tako bilo kod njega u njegovim počecima, ali on nije tipičan odgonetač, naš je Marko super brzo postao jedan od najkvalitetnijih autora, njegova izuzetnost ga "izuzima" u ovom kontekstu. Bilo bi neizmjereno glupo reći da odgonetači imaju nešto protiv bjelina, da neće biti zadovoljni ako im ponudimo savršeno zanimljivu i rješivu bjelinu, bez predvidivih, nategnutih ili preteških pojmova. Ima takvih krasnih bjelina, ali mnogo manje nego onih drugih. Savršenstvo je rijetka stvar, zar ne. Na

logično pitanje „zašto ne bismo težili savršenstvu“ odgovaram „zašto bi težili bjelinama, zašto savršenstvo izjednačujemo s bjelinama?“. Predvidivi odgovor „zato što su one vrhunac našeg kreativnog rada“ zaslužuje komentar „jesu, ali samo ako su dobre, nije fer ni pametno rješavačima nuditi naše visoke ne baš realizirane **ambicije**, oni žele visokokvalitetne **rezultate**, svježinu, zanimljivost i odgonetljivost“.

Ovdje ću navesti svoja iskustva s **HIK**-om pokrenutim 1975-e bez pare dinara (nadajući se da će inovativni koncept pogurati prodaju potpisivao sam prijem robe koju moramo platiti, radio sam i distribuciju naklade, sa strahom otvarao izvještaje o prodaji...) i **Orbisom** 1982-e koji je bio izdanje velike kuće, ali je bio pred gašenjem (jasno mi je rečeno da gubim posao ako prodaja ne krene bitno na bolje, šta će im enigmat u kući koliko god da je velika). Sve to mi je pomoglo da vidim i drugu, grubo realnu stranu priče o ambicijama u enigmatici.

Kvalitetna i ambiciozna enigmatika nije nekomercijalna, dokaz su decenije uspješnog izlazenja nekoliko ozbiljnih izdanja. Decenije koje slijede zahtijevaju i neke nove ambicije, ideje, kriterije, medije... Jesam li zločest ako mi pada na pamet misao da bi mladi trebali biti snaga koja zagovara i prakticira nove ideje, ambicije, koncepte. Možda glificiram stare autore (uzgred, ako želite

usporediti uključite i raspoložive alatke), no vjerujete mi da mi je više u glavi sjećanje na super ozbiljnu ovisnost o zadovoljstvu odgonetača. O budućnosti pokušavam razmišljati slobodan od taština i podjela, interesi i ambicije bi nam trebali biti isti, učiniti što možemo na dobro našeg lijepog hobija.

Teoretičar u meni najviše voli prožete mreže bez "nema da nema" jednoslova, dvoslova i sličnih bisera. Ispostavilo se da je i to najčešće nedostižno savršenstvo pa i moji radovi boluju od iste boljke kao i **bjelinaški** – kombinatorska ambicija me udaljila od odgonetača. O tom mom pristupu Marko korektno napisao „...u njegovim radovima uglavnom bude od 5 do 10 potpuno nepoznatih pojmova. Znam da stil koji on njeguje neminovno dovodi do toga ...“. To je to, naša nelijep

Prinosi za drugo izdanje Uvišestručnica

Godine 2020. „Čvor“ je objavio moju knjigu „Uvišestručnice“ s pojmovima u kojima se ponavljaju slova, slogovi i riječi. U poglavlju „Utrojenice“ (anatriploze) tada je uvršteno 177 natuknica. Ponajviše zahvaljujući kolegi Marku Mihaljeviću rečeno će poglavlje u drugome izdanju zacijelo biti znatno opširnije. Donji popis sadrži 43 nove utrojenice, a bit će ih zacijelo još više.

AMERIKA, AMERIKA, AMERIKA – Dje-
lo čil. književnika i esejista Fernanda Ale-
grije
AUGUST, AUGUST, AUGUST – v. Kolo-
voz, kolovoz, kolovoz
BIRA! BIRA! BIRA! – Pjesma grupe *Gu-
stafi* s albuma *Na minimumu* iz 2002.
BYE, BYE, BYE Pjesma EoT s *Dore* 2025.
DEVET, DEVET, DEVET – Radiodrama
Gorana Babića iz 1973.
DU-DU-DU Pjesma švic. pjevačice Beatri-
ce Egli (1986.)
DUGODUGODUGO – Pjesma *Kawasaki*
3P s albuma *Goli zbog pasa* iz 2015.
GORI GORI GORI – Knjiga Srđana V. Te-
šina iz 2017.
GORILLA GORILLA GORILLA – Latin-
ski naziv za zapadnoga nizinskog gorilu
HALO, HALO, HALO – Pjesma Sandre
Kulier s albuma *Eto tako* iz 1981.
HEJ, HEJ, HEJ – Skladba Zrinka Tutica
koju izvode *Klinici s Ribnjaka*
HOT HOT HOT – Pjesma izvođača
Arrowa (Alphonsus Celestine Edmund
Cassell) s britanskog prekomorskog pod-
ručja Montserrat
KADA, KADA, KADA – Pjesma Marka
Novosela iz 1964.

KOLOVOZ, KOLOVOZ, KOLOVOZ –
Drama češ. pisca Pavla Kohouta
LAŽI, LAŽI, LAŽI – Roman brit. ZF-spisa-
teljice Adele Parks iz 2019.
**LEPADOGASTER LEPADOGASTER LE-
PADOGASTER** – Latinski naziv za ribu
priljepnjak kamenjarić
LIBIJA, LIBIJA, LIBIJA – Film Miodraga
Paskučija iz 1975.
LOKACIJE, LOKACIJE, LOKACIJE –
Dokumentarna emisija HTV-a
MARE, MARE, MARE – Pjesma Srđana
Breškovića s *Melodija Istre i Kvarnera*
1975.
MORE, MORE, MORE – Pjesma Mira Un-
gara s albuma *Okreni moj broj* iz 1980.
– Album am. pjevačice i pornogлумice
Andree True (A. Marie Trueden, 1943.-
2011.) iz 1976.
NANANA – Pjesma slov. pjevačice Karmen
Stevce s *Eurosonga* 2003.
NAPOLI, NAPOLI, NAPOLI – Dokumen-
tarni film Abela Ferrare iz 2009.
NE, NE, NE! – Pjesma *Parnoga valjka* s al-
buma *Sjaj u očima* iz 1988.
NINA, NINA, NINA Album i pjesma slov.
pjevačice Nine Pušlar iz 2022.
NULA NULA NULA – Vrlo popularna
TV- serija nastala po istoimenome roma-
nu pisca Roberta Savianija

PAY, PAY, PAY – Pjesma Adriana Celenta-
na s albuma *Soli* iz 1979.
RADI, RADI, RADI – Pjesma Lidije Bačić
iz 2020.
SING SING SING – Album i pjesma Paula
Anke iz 1959.
SKA, SKA, SKA – Pjesma grupe *Postolar*
Tripper s albuma *Čujem ja netko šuti* iz
2012.
SPENCER S(PENCER) SPENCER – Glav-
ni junak romana *Casino Banale* slov. pis-
ca i glumca Jureta Godlera
SPLITE, SPLITE, SPLITE – Skladba Darija
Plevnika koju su izveli Matea Picukarić
i *Torcida Vukovar* na *Splitskom festivalu*
2012.
SPRATTUS SPRATTUS SPRATTUS –
Latinski naziv za papalinu
SUNCE, SUNCE, SUNCE – Roman slov.
književnika Marka Švabića (*SONCE,*
SONCE, SONCE)
ŠTO, ŠTO, ŠTO? – Skladba Arsena Dedića
s albuma *Arsen pjeva djeci*
ŠU ŠU ŠU – Skladba iz 1982. za koju je glaz-
bu napisao Arsen Dedić, a tekst Miroslav
Antić
TORPEDO (TORPEDO) TORPEDO –
Latinski naziv za drhtulju kolobarku
WHY WHY WHY Pjesma kan. pjevača
Shawna Mendesa iz 2024.
ZERO ZERO ZERO – v. nula nula nula
ZNAM, ZNAM, ZNAM – Pjesma grupe
Laufer s prvog s albuma *The Best Off...*
ZUM, ZUM, ZUM – Pjesma i album Ljup-
ke Dimitrovske iz 1968.
ZVON, ZVON, ZVON – Pjesma hrv. knji-
ževnika Milana Bešlića (1953.) iz stihoz-
birke *Slagalice*
ŽENE, ŽENE,

Luka Pavičić – pedeset godina zagonetaštva

Rođen 13. kolovoza 1959. u Vrbnju na otoku Hvaru, gdje završava osnovnu školu. Gimnaziju pohađa u Jelsi, a potom, na Građevinskom fakultetu u Splitu, stječe zvanje diplomiranog inženjera građevinarstva. Svoj radni vijek provodi u *Konstruktoru* (30 god.) i *Cestaru* (7 god.), a s navršenih 65 godina odlazi u zasluženu mirovinu. Svoje slobodno vrijeme je najviše posvetio zagonetaštvu i logici. Luka kaže:

U svijet enigmatike me uveo moj ujak, profesor Jakov Tudor, koji je, početkom 70-ih, nakon završenog studija došao stažirati u Osnovnoj školi u Vrbnju. Naime, dolazeći često kod sestre, za oko mi je zapela šarena naslovnica časopisa s kvadratićima, koji je imao često sa sobom. Da, to je bio Vjesnikov kviz. Zamolih ga da vidim čega sve ima unutra, i na prvi pogled me zaintrigirao raznovrsni sadržaj zagonetaka. Od tada sam marljivo štedio, s nestrpljenjem iščekujući izlazak novog broja, kako bih se mogao posvetiti odgonetanju enigmatičkih umotvorina. Ulazeći u tajne zagonetaštva, ubrzo se stvorila ideja da i sam pokušam nešto sastaviti. Tako je i nastala moja prva križaljka, što je objavljena u župnom listu Duhovski plamen br. 21, koji je izašao za Božić 1975. godine. Tu sam nastavio objavljivati i druge vrste zagonetaka, najčešće premetaljke. Prva premetaljka u enigmatičkoj tiskovini svjetlo dana je ugledala u Vjesnikovu Kvizu br. 251 30. rujna 1981.

Od 80-tih 20. st. bio je član Zagonetačkog društva Čvor, a 1985. se pridružuje splitskim zagonetačima okupljenim u Enigmatičkom klubu Božidar Vranicki, popularnom Boživranu. Već na prvom klupskom natjecanju 1985. godine pokazuje svoj po-

tencijal i postaje prvak kluba u odgontanju, te doprvak u sastavljanju, čime ostvaruje pravo nastupa na prvenstvu Hrvatske. Na II. Susretu odgonetača i zagonetača Hrvatske (SOZAH) u Velikoj Gorici osvoja 5. mjesto iza Ranka Skopala, koji je svoja rješenja ranije predao. Te godine bio je član delegacije Boživrana, koja je nastupila na XVII. Susretu zagonetača i odgonetača Jugoslavije (SZOJ) u Valjevu. Sljedeće godine propušta SOZAH i SZOJ zbog odlaska vojnog roka. Potom je redoviti sudionik okupljanja hrvatskih zagonetača (izostao je samo 2010. godine u Vinkovcima).

Na XXI. SZOJ-u u Bohinju (1989) postaje doprvak u odgonetanju zagonetaka, a na posljednjem XXII. SZOJ-u u Puli (1990) doprvak u sastavljanju. S Boživranom bilježi timske pobjede sastavljača u Bohinju i Puli, te zlatna timska odličja odgonetača na Ilidži (1997) i u Puli (1990 - podjela 1. mjesta sa Čvorom). U Bjelovaru 1993. postaje odgonetački prvak Hrvatske, a u Varaždinu 2011. zagonetački prvak Hrvatske. Sa Boživranom osvaja zlatno odličje u sastavljanju u Trilju (2002.), a u odgonetanju u Bjelovaru (1990.) i Orašju (2020.), te u Zagrebu (1998.) s ekipom Feniksa. Tu su i dva naslova Trofej Boživran u timskom rješavanju u Splitu (1989.) i u Omišu (2022.).

Kao odgonetačkog prvaka Hrvatske 1993. godine Stjepan Horvat, kao izbornik hrvatskog tima za Svjetsko zagonetačko prvenstvo (WPC) poziva ga u tim koji sudjeluje na Svjetskom zagonetačkom prvenstvu (WPC) u Brnu (1993). Na III. WPC-u u Kölnu 1994. osvaja 10. mjesto u pojedinačnoj konkurenciji, čime doprinosi povijesnom

uspjehu osvajanja ekipnog brončanog odličja za Hrvatsku. U reprezentativnom dresu bilježi devetnaest nastupa na Svjetskim prvenstvima odgonetača, kasnije logičara, od čega 16 puta za A-tim, te četiri nastupa sa sudokašima (WSC). U Opatiji (2003.) i Kraljevici (2014.) bio je član organizacijskog tima koji je pripremao i proveo svjetska prvenstva održana u Hrvatskoj.

Objavio je preko 30.000 radova raznih zagonetačkih vrsta (premetaljke, rebusi, križaljke ...), te logičkih zadataka u raznim tiskovinama: Čvorova izdanja, Vjesnikov kviz, Izazov, Kvizorama, Kviskoteka, Feniks, Logo, Orbis ... te na raznim blogovima. Autor je niza enigmatičkih i logičkih noviteta (upletaljka, dragulj, čahurnica, suglasnička kriptogramka, ABC križaljka, devetnica, zmija u sudoku ...). Za neke novitete je dobio i priznanja: Diplomom Nikola Faller (rebusino, osobena logičnica i tržnica), te Plaketu Nikola Faller za negativ sudoku. Suautor je u pripremi i izdavanju tri

anagramana na engleskom (2014) u kategoriji osobe.

Na čelu je organizacije *SOZAH-a* u Trogiru (2008), u Arbaniji na Čiovu (2012) i Omišu (2022), te inicijator rješavanja logičkih zadataka na *SOZAH-u* (Trilj, 2002). Godine 2005. pokreće logički turnir *Dalmacija Open*, koji se održava do 2012, a nakon pandemije korone 2022. s *Boživranom* preuzima organizaciju logičkog turnira *ZeKa* u Dugoj Resi. Godine 2011. u Splitu pokreće *ELQ Ligu*, natjecanje u odgonetanju enigmatskih, logičkih i sudoku zadataka. *ELQ Liga* se od 2022. održava u Zagrebu, Rijeci i Orahovici, te Dragaliću i Varaždinu, a u studenom organizira se *ELQ Završnica* u Dugoj Resi.

Od 2008. godine je predsjednika *Boživrana*, a 2023. u zvanomljenom Hrvatskom zagonetačkom savezu (*HZS*), izabran je za dopredsjednika. Izvršni odbor *HZS-a* mu 2024. povjerava funkciju izbornika hrvatske logičke reprezentacije. Za svoj rad i doprinose zagonetaštvu 2018. dobiva brončanu plaketu ZD Čvor. Na godišnjoj skupštini *HZS-a* 2024., povodom 30. obljetnice osvajanja brončane medalje na WPC kao član reprezentacija Hrvatske dobija Pohvalu *HZS-a*, a 2025. dobiva plaketu *HZS-a* za 16 nastupa za A-tim logičke reprezentacije Hrvatske.

Jednaki troslovni inicijali

Troslovni inicijali u opisima križaljaka iznimno su rijetki. Držim da su nepravedno zapostavljeni te da bi ih trebalo češće uvrštavati jer su jednostavni za rješavanje. Osobama iz donjega popisa ime(na) i prezime(na) počinju jednakim slovom pa bi u opisima mogli mijenjati strane troslovne kratice.

ADEWALE AKINNUOYE-AGBAJE Engleski glumac i redatelj (1967., *Pompeji*)

AKINKUNMI AYOBAMI AMOO Nigerijski nogometaš (2002.)

ALEKSANDR ALEKSANDROVIČ ALJABJEV Ruski skladatelj i časnik (1787.-1851.)

ALEKSANDR ALEKSANDROVIČ ALJEHIN Rusko-francuski šahist (1892.-1946.), četvrti po redu šahovski prvak

ALEKSANDR ANDREJEVIČ ARHANGELSKI Ruski skladatelj (1846.-1924.)

ALEKSEJ ANDREJEVIČ ARAKČEJEV Ruski general i državnik (1769.-1834.)

ALEKSEJ ALEKSANDROVIČ ALIPOV Ruski strijelac u trapu (1975.), olimpijski pobjednik 2004.

ANDREJ ALEKSEJEVIČ AMALRIK Ruski povjesničar i dramatičar (1938.-1980., *Je li Ujak Jack konformist*)

ANDREJ ANDREJEVIČ ANDREJEV Sovjetski političar (1895.-1971.)

BASTIAN BALTHASAR BUX Glavni lik dječjeg romana „Priča bez kraja“ Michaela Endea

BOŽIDAR BREZINŠČAK BAGOLA Hrvatski književnik i političar (1947., *Staklo u nama*)

BRANIMIR BARON BRLEVIĆ Književnik i publicist (1953., *Likovi moga doba*)

CARLO CRESPI CROCI Talijanski salezijanac (1891.-1982.), misionar u Ekvadoru

CHARLES COURTNEY CURRAN Američki slikar (1861.-1942., *Sveta obitelj*)

ČEJEN ČERNIČ ČANAK Hrvatska redateljica (1982., *Moj dida je pao s Marsa*)

DAVID DEJIRO DEFIAGBON Nigerijsko-kanadski boksač (1970.-2018.), SR na OI 1996.

DUNJA DETONI-DUJMIĆ Hrvatska književna povjesničarka, kritičarka, le

Sl. B. Aleksa Benigar

(Zagreb, 28. I. 1893 – Rim, 1. XI. 1988)

Odavno je znano da su zagonetači ljudi različitih struka i zanimanja. Tako nas ima ekonomista, pravnika, liječnika, inženjera, mislilaca, knjižovođa, kovinara, policajaca, arheologa, prosvjetnih djelatnika, elektrotehničara, novinara ... No, zahvaljujući neumornome **Stjepanu Horvatu**, koji je Benigara pronašao među suradnicima *Anđela čuvara*, taj naš šaroliki krug proširen je za još jedno – teologa. A **Aleksa Benigar**, o kojemu se radi, nije bio običan svećenik i teolog nego je i osoba na glasu svetošti i kao takav zacijelo je jedini među zagonetačima na svijetu.

Inače, Benigarovi roditelji su Slovenci. Teologiju je polazio u njemačkim učilištima Dorsten i Paderborn te u Zagrebu i na Trsatu. Za svećenika je franjevca zaređen 30. lipnja 1915. Zanimljivo je da je slavio dvije Mlade mise: prvu u franjevačkoj crkvi na Kaptolu, a drugu u Radečama, rodnome mjestu svoje majke. Doktorat iz teologije postigao je u Rimu lipnja 1929. Kao misionar djelovao je u Kini punih 25 godina. Nosio je i kinesko ime **Pen Lin Gan**. Nakon protjerivanja iz Kine kao duhovnik, ispovjednik i voditelj tečajeva djelovao je do smrti na Međunarodnome zavodu sv. Antuna u Rimu.

Djela: *Liturgia Romana, Prikaz duhovnog bogoslovlja, Alojzije Stepinac – hrvatski kardinal i Mudrost križa*. Posmrtno su objavljene dvije knjige o Benigaru: *Padre Alessio Benigar – un' autobiographia postuma* časne sestre **Celine Sersale** (1993) i *Aleksa Benigar franjevac-misionar (1893–1988), kratki životopis fra Bonaventura Dude* (1995).

Nedjeljko Nedić

Horizonti – škola i prijatelj albanskog zagonetaštva

Dana 15. siječnja 1981. u Gnjilanu je iz tiskare izašao prvi broj časopisa sa zagonetkama na albanskom jeziku pod imenom *Horizonti*. To je bio povijesni trenutak ne samo za grad, već i za cijeli albanski prostor.

Danas, nakon 45 godina života, rada i predanosti, *Horizonti* ostaje ime snažno urezano u albansku kulturnu i intelektualnu povijest.

Časopis *Horizonti* rođen je samo tri mjeseca nakon osnivanja Enigmatskog kluba **Ndre Mjeda** (4. listopada 1980.), u teškom političkom i društvenom vremenu za Kosovo. Međutim, časopis je uspio opstati, rasti i postati prijatelj albanske enigmatike, postavši prvi, i dugo vremena, jedini časopis ove vrste na cijelom albanskom prostoru.

Prvi broj objavljen je u nakladi od 2.000 primjeraka, ali vrlo brzo *Horizonti* su dosegli nakladu od oko 20.000 primjeraka, svrstavajući se odmah iza novina *Rilindja* po broju čitatelja. To dokazuje izvanredno zanimanje javnosti i važnu ulogu koju je časopis imao u kulturnom životu tog vremena.

Tijekom svog putovanja *Horizonti* su imali samo dvogodišnji prekid (1990. – 1991.), kao rezultat nasilnih mjera srbijskog režima protiv nakladnika *Rilindje*, gdje se časopis tiskao. Unatoč tome, vratili su se, nastavljajući svoju kulturnu i obrazovnu misiju.

Ukupno je objavljeno 140 brojeva, dragocjeno blago za povijest zagonetaštva, posebno albanske enigmatike.

S listom *Horizonti* započelo je sustavno njegovanje modernih albanskih za-

gonetaka, pretvarajući časopis u pravu zagonetačku školu, posebno za nove generacije zaljubljenika u zagonetke.

Po prvi put na albanskom jeziku objavljeni suteorijski članci o zagonetkama, specijalizirane kolumne poput *Enigmolog* i *Iz teorije enigmatike*, članci o pravilima sastavljanja zagonetaka, informacije o susretima, natjecanjima, prvenstvima i enigmatskim aktivnostima na Kosovu i u svijetu.

Poseban doprinos bio je i pokretanje Biblioteke *Enigmatika*, u kojoj su od 1994. godine objavljena djela od temeljne vrijednosti za kosovsko zagonetaštvo, kao što su *Rječnik enigmatike s tri i četiri slova* i *Čarobna križaljka* – autor **Zijadin Hasani**, *Gjej e qesh* – s prerađenim zagonetkama, autor **Xhemail Halili**.

Zahvaljujući *Horizontima*, zagonetači iz Gnjilana i Kosova postali su aktivni sudionici Svjetskog zagonetačkog prvenstva (WPC), dostojanstveno predstavljajući albansku kulturu u Hrvatsko